

oen nog heel

erdraagzame,

dan macht,
t verdeling
een ascetis-
men zei.

aet den Duit-
oon van Cal-
r naar bene-

e reeds door
ht voor den
minder aan-
door in Ge-
j zijn gevaar-
ochening van
eet ongerust.
Want een sa-
er is geen
staat en in
e Drieënheid

was, dat de
en zulke ket-
l. En dat ook
nijdend woord
efde. Dit was

dag zeer be-

letten op den
standigheden,

die zich van
innie had vrij-
mpeld te wor-
nd.

icht naar bul-
voor de vrij-
uw verbonden

rnstig histori-
geen tijd, ooit
oor den kamp
a Calvijn.

bron en de
len. Laat men
leggen. Er is
geene is ge-

de vraag kun-
e in het ver-
i Calvijn aller-
vrij het nage-
eld of zich ge-

vuld met haat
Zijn getrouwe

r.

die heerschte
die niets ont-
l. En hij miste
en, maar, ware
eig zijn getee-

uur dooden, en

insche hart,
noed, en alle
ordnungen wor-
te e r e w o r -

daartoe is u
k i n d e r -

perkt, in dezen
endeel, het ge-
en inhoud van

a belofte verze-
van, ja onbe-
oorzaamheid is
estrafend.

igend getui-
de doopelin-
betrekking met

l omhelst door
maal eerbiedigt
de Jood en de
raad met een

reëriël" kracht
ar verderft de
telling dadelijk

, en" (dien ten
worden. Maar
en ten gevolge

l zal hebben)
6" 15).

C. V.

— 83.

kend als een soort tijger, die zich verlustigt in het kermen van zijn slachtoffer.

Zweig zegt, dat Calvijn Rome wilde overtroeven in ijver voor wat hij zag als de ware leer, want hij weigerde Servet over te geven aan de papisten. Trouwens, zoo vervolgt Zweig dan, het blijft een eere voor de katholieke kerk, dat zij duizend jaren aarzelde vóór zij den eersten mensch om zijn afwijkende gevoelens den dood toewilde.

Dat durft een historicus te schrijven, die, om slechts één ding te noemen, moest weten, hoe de Paus in Rome een Te Deum deed zingen ter eere van de bedrivers der gruwelen in den Bartholomeusnacht.

Ook van Roomsche zijde is er veel gelasterd over Calvijn, maar het werd in den laatsten tijd vrijwat beter, wat men treffend kan zien aan de nobele wijze, waarop de thans tot kardinaal verheven Dr de Jong in zijn zeer belangrijke kerkhistorie schrijft over Calvijn en de andere Reformatoren. En daarom geloof ik niet, dat er één in de Roomsche kerk zal gevonden worden, die zich verheugt in helpers als Zweig en anderen. Men weet daar zeer goed, dat, als men daar de Reformatie aanvalt, men Rome niet sparen zal.

Nu vertelde ik van het boek van Zweig hoofdzakelijk om iets te zeggen over de vlotte wijze, waarop van gereformeerde zijde ten onzent steeds bij elken aanval van den kant van het ongelooft, waar men dan werkte met het geval Calvijn-Servet, gereed stond een „mea culpa", wij hebben gezondigd, te stamelen.

Ik heb dat eigenlijk nooit goed kunnen verdragen.

Gij Calvinisten, zoo zeide men dan, zoudt voor de vrijheid hebben gestreden? Laten we dan Servets brandstapel eens U mogen voorhouden. En dan zei Dr Kuyper zelfs: zeker, hier past ons het boetekleed.

Al mogen wij ook ter vergoelijking wijzen op den tijd waarin Calvijn leefde.

In het artikel in de „Christelijke Encyclopaedie" van de hand van Ds Landwehr lees ik, dat Calvijn de middeleeuwsche dwaling nog niet te boven was.

Nu moeten wij natuurlijk open oogen hebben voor de fouten ook van Calvijn. Hij was, als wij allen, een zondig mensch en hij had zijn gebreken. Menigmaal dient zulke bekentenis er toe, om hem, die er op wijst, gelegenheid te geven een hooge borst op te zetten. Wij staan daar thans ver boven, ziet U? Nu — laten wij dan onzen tijd eens aanzien.

Ook zelfs in de kringen der eens gereformeerde kerken.

Er zijn ook andere middelen ter vervolging dan brandstapels, al moet worden toegegeven, dat die het meest radicaal zijn.

Voor het aangezicht van onzen God moeten wij onze zonden, ook die van elken dag der door Hem gegeven Reformatie willen belijden.

Maar wij behoeven niet voor onze tegenstanders op de knieën te vallen, inzonderheid niet, als zij zoo veel boter op hun hoofd hebben, zoo deze beelddespraak het onder onze distributie nog kan uithouden.

Als jong journalist aanwezig op een groote vergadering van allerlei soort lieden werd ik door iemand op een zekere meewarige wijze geïnformeerd omtrent een onzer mannen, waaromtrent booze geruchten — lasteringen naar later bleek, liepen inzake zijn moreel gedrag.

Ik zei: mijnheer, zou het niet verstandig zijn in een huis zoo vol gehangen van de strop te zwijgen? Hij dacht even na en zei toen: U hebt gelijk.

Het is het toppunt van brutaliteit, als de man van revolutionaire beginselen, wanneer de Reformatie ter sprake komt, aan welke de wereld ook van thans nog de vrijheden, die zij bezit, danken moet, van Calvijn inzake Servet gaat reutelen; de man, die juist door zijn gehoorzaamheid aan het Woord Gods, door zijn prediking van de soevereiniteit Gods de krachtigste strijder mocht zijn, die de geschiedenis kent tegen alle mogelijke tyrannie.

Wil men ernstig spreken over Calvijn en Servet — wij zijn allen daar daartoe bereid. Wij kunnen op grond der feiten zeggen, dat Calvijn Servet niet heeft veroordeeld, dat hij zelfs clementie voor hem pleitte en het schavot voor hem vroeg in plaats van den brandstapel.

Het waren de politieke tegenstanders van Calvijn, die toen het roer in Genève in handen hadden, en Calvijn gaarne weerstreefden, die Servet veroordeelden en dooden.

Calvijn bekleedde geen enkele politieke positie in Genève. Hij had zelfs niet het stemrecht voor den Raad.

In Bazel was hij wel stemgerechtigd burger geweest, doordat hij zich aansloot bij het gilde der kleermakers, want daar zaten toen de meeste warhoofden en daar kon hij dus veel goeds doen.

Maar in Genève vergat hij het heelemaal te zorgen dat hij kiezer werd. Geen was belangeloozer dan hij.

Zweig vertelt, dat Calvijn zich liet beschermen door een politiecorps, dat zijn vertakkingen verre buiten Genève had. Welk een dwaasheid. Is het nu noodzakelijk voor de zonde van Calvijn aanstonds het hoofd te buigen, als daar een man van revolutiebeginselen komt en roept: en Servet?

Ik meen van neen.

De mensch is van nature een dwingeland en kan slecht tegenspraak verdragen. Maar wanneer daar ooit eenige vrijheid is geweest van het woord, dan

dankt de tyrannieke wereld dit aan het bestaan eener kerk, die buigt voor het Woord.

En dat deed Calvijn. En dat was zijn kracht in den strijd tegen alle tyrannie.

Met hartelijke groeten en heilbede.

Uw toegenegen

MARNIX.

Wie zwijgt stemt toe, óók in Urk.

We ontvingen een gedrukt stuk met bijschrift, dat het een artikel voor de Urker Courant bevatte. Het is afkomstig van synodocratische kerkeeraadsleden. Geen kerkeeraadsstuk dus, zie hieronder. Jesaja spreekt ergens over „kop" en „staart"; hier is een vergadering van „de" leden van den synodocratischen kerkeeraad, die echter alvorens den volke kond te doen, dat zij — zie punt E — zich aanstellen als of zij in kerkeeraadsvergadering waren gegaan, den „kop" (d.w.z. de praesidenten) der vergadering missen, en dus bewijzen dat ze niet in kerkeeraadsvergadering bijeen waren. Het is een beetje vreemd. Maar daarom des te leerzamer. We lezen:

Zondagavond werd in de Geref. Kerk onder leiding van Ds W. Doorenbos gemeente-vergadering gehouden ter inlichting en nadere vaststelling van het standpunt ten opzichte der kerkelijke moeilijkheden. Reeds eerder hebben we dit aangeduid als een bemiddelend standpunt, d.w.z. dat men wil ijveren voor hereeniging.

„Bemiddelend"? Zijn er dan twee „partijen"? Ik dacht, dat er „rechts-handelingen" waren gepleegd (b.v. preekstoel-toesluiting voor een predikant, wien ds Spijker van Urk vóór den hem te openen preekstoel de handen had opgelegd!), rechtshandelingen, waarvan de bedrivers (de „synode" der uitbanners) openlijk verklaarde; alle kerkeraden, ook de Urker, hebben ze verricht toen wij ze verrichtten. Heeft de Urker kerkeeraad dit nu aanvaard, ja dan neen? Zegt hij neen, dan is hij precies even ver als de uitgeworpenen. Maar hij laat hen rustig liggen. Dat is dan geen bemiddeling, doch versteviging van het met duizend en één maat metend onrechtsfront. Zegt hij ja, dan is het evenmin bemiddeling. Het stuk begint dus met een resultaat van het tegendeel van zelfonderzoek.

We lezen verder:

In deze vergadering werd onderstaande besluit, door den kerkeeraad genomen, behandeld en in zijn geheel door de gemeente-vergadering bekrachtigd. Hoewel het alle aanwezigen werd ter hand gesteld en we het dus voldoende bekend achten, geven we het in zijn geheel en onverkort weer voor onze vele lezers aan den wal, die toch met alle gebeurtenissen op Urk medeleven.

Ja, zeker. Het is een gelijk reclamestuk als van de Amersfoortsche vergadering van onlangs.

Ziehier de kop van het „besluit", „door den kerkeeraad genomen", maar in feite heelemaal niet door den kerkeeraad genomen:

De leden van de Raad der Gereformeerde Kerk van Urk, in vergadering bijeen, zonder tegenwoordigheid der beide predikanten, Ds W. Doorenbos en Ds G. Spijker,

betreurende en zich bedroevende over de geschillen en de scheuring in de Gereformeerde Kerken, en belijdende zich hierover zoowel landelijk als plaatselijk voor God te moeten verootmoedigen,

vaststellende, dat de scheuring ook op Urk is doorgedrongen en van meening, dat naar aanleiding van het gebeurde op Zondag 18 Mei j.l. de gemeente in beroering en verwarring is,

tevens van meening zijnde het uiterste te moeten doen om de gemeente bijeen te houden, wijl zij de scheuring, zoowel landelijk als plaatselijk, niet anders kan zien dan als zonde voor God,

spreekt door deze uit:

Let op dit enkelvoud; blijkbaar heeft er eerst aan den kop gestaan: „de kerkeeraad", en heeft men later ervan gemaakt „de leden van den Raad" (meervoud). Overigens: wat is „zonde voor God"? De „vonnissen"? Dan mag de kerkeeraad ze niet voor eigen rekening nemen. Het niet-voor-rekening-nemen? Dan moet de kerkeeraad ze wel voor eigen rekening nemen. De uitbanning wegens het niet-voor-eigen-rekening-nemen? Dan moet de kerkeeraad die uitbanning niet voor eigen rekening nemen. Want hij weet — tenzij hij van de feiten zich niets meer herinnert — dat de vrijmaking niet anders dan besluiten afwees en dat de synode toen zei: maar dan moet ge er uit!

We verwerpen de „uitspraak" van (de leden van) den kerkeeraad:

A. dat zij meent op grond van Gods Woord, dat haar optreden in het huidige kerkelijk conflict het enig juiste is geweest, en dus niet onwaarschijnlijk, en wel op de volgende gronden:

Het eenig juiste! ALLE kerkeraden hadden dan MOETEN handelen als de Urker kerkeeraad: let op! Ziehier de gronden voor dit roemend oordeel over het „eenig juiste" optreden:

1. dat de kerkeeraad geen stelling heeft genomen in het huidige conflict, door zich volstrekt aan de één of andere zijde te scharen, als van mening zijnde, dat al te groote verstandsoverwegingen van beide zijden hebben geleid tot het conflict in zijn huidige vorm;

Geen enkele kerkeeraad had dus stelling mogen nemen volgens dezen zendbrief! Ze hadden dus allemaal de synode moeten laten staan in de kou. De kerkeeraad(sleden) van Urk doen dus honderdmaal meer dan de geschorsten bestaan hebben..... Wij gelooven dan ook dat „al te groote verstandsoverwegingen" (maar dan van een onheilig verstand) den kerkeeraad sparen (ook in den kerkeeraad zelf), en anderen uitstootten. Overigens: is nu de al te cerebrale synodale daad van uitwerping zondig geweest, ja dan neen? En wat is het conflict in zijn huidige vorm? Ik dacht, dat de vorm der schorsingsgronden beslissend was in 1944 en te allen dage.....

Nu het bewijs:

2. als bewijs voor haar houding voert zij aan: ten eerste het niet afkondigen van het schorsingsbesluit van professor Schilder,

De Urker gemeente wist dus niets van Schilder's schorsing? Men mag dan wel dankbaar zijn, dat de man zelf het is komen vertellen! Wist men te Urk ook niets van prof. Greijdanus' schorsing? Van al de andere schorsingen? Correspondeert men daar nog steeds met Bergschenhoek? Heeft de kerkeeraad een nieuwen scriba voorzichtig, en in het geheim, verteld, dat hij niet per abuis een geschorste mocht vragen te preeken? Is de struisvogel (kop in 't zand) voortaan het embleem voor het zegel van de kerk van Urk? En — kan de kerk van Urk wel bidden als zij niets weet? Is dat nu „het uiterste doen" voor de bijeenhouding der gemeente? Houdt men haar als kerk bijeen, als men haar de feiten niet meedeelt? Is broeder-dienst: zwijgen?

Maar de kerkeeraad heeft nóg een bewijs voor „haar" (zijn) „houding":

ten tweede het zich niet houden aan de richtlijnen, gesteld door de Synode ten opzichte van de behandeling der bezwaarden,

Zich niet conformeeren dus? Maar wel het verband breken met wie evenmin zich conformeerden?

Nog verder:

ten derde de uitspraken van den kerkeeraad, dat hij geen reden zag voor het uiteengaan of weren van ambtsdragers over de in geding zijnde punten,

Ja wel. Maar de niet-Urker ambtsdragers werden van de wel-Urkers toch maar geweerd? Heeft er wel een geschorste geprekeerd? Neen. Is Urk een eiland gebleven in kerkelijk opzicht? Verder:

ten vierde het naar buiten uitdragen van onze bezwaren, onder meer naar de classicale vergadering.

De kerkeeraad kende de feiten, de gemeente niet (zie boven). Is die gemeente er wel „bij" (in den geest) als de kerkeeraadsleden ter classis tijgen? Waarvoor dient de aankondiging der classicale vergadering, als de gemeente Urk nog niet eens weet van een schorsing?

Hier het mooiste argument:

ten vijfde de stilzwijgende goedkeuring van ons standpunt, blijkende o.a. bij de jongste kerkvisitatie.

Wel, wel. De kerkvisitatoren vinden het dus ook al goed, dat Urk zich niet conformeert en toch niet geschorst of buiten het verband gezet wordt? Heeft de Koning der kerk Bergschenhoek onder een ander recht gezet dan Urk? Is dit knoeien met mede-knoelen geaprobeerd? Hoe karakterbedervend is toch deze synodocratie en hiërarchie.

Nu gaat de kerkeeraad verder iets „uitspreken":

B. dat plaatselijk door den kerkeeraad geen aanleiding is gegeven aan hen, die zijn uitgetreden, en uit het schrijven en de houding dezer broeders en zusters is gebleken, dat zij de weg door den kerkeeraad gevolgd niet konden waardeeren, en de kerkeeraad het niet anders kan zien, of het is bij deze broeders en zusters een willen scheuren, waarop Gods zegen nooit kan rusten.

Het lijkt me heel anders. De „uitgetreden" zijn weer „ingetreden" (n.l. in het verband met hen, die deden wat Urk deed, n.l. zich niet conformeeren, maar dan eerlijk) en de kerkeeraad verkoos hen niet te volgen in de gehoorzaamheid, die zich openbaart in bewaring der eenheid met wie noch God, noch (theoretisch) de kerkeeraad daarvan uitsloot. Alleen maar: de kerkeeraad doet anders dan hij zegt: hij conformeert zich niet op één enkel puntje, om verder alles maar te laten loopen. Hij leidt niet meer, maar verleidt des te erger.

Verder:

C. dat echter de plaatselijke kerkelijke toestand, ondanks de pogingen van den kerkeeraad, zich meer en meer begint toe te spitsen, ook al omdat Zondag j.l. is gebleken, dat de vrede dreigt te worden verbroken.

Verbroken vrede? Er was geen vrede. Waar de feiten verzwegen worden is wel doodse stilte, maar geen werkzame vrede. Vrede is een te mooi postief goed, om dat te identificeren met zulke struisvogelpolitiek.